

O'zbekiston adabiyoti va san'ati

1956-yil 4-yanvardan chiqqan boshlagan

ADABIY-BADIIY, MA'NAVIY-MA'RIFIY, IJTIMOIIY GAZETA

2022-yil 4-mart / № 8 (4667)

«ОНАДАН ТУФИЛГАН ПАЙҒАМБАРЛАР ҲАМ»

Баҳорсиз шириндан-ширин меваларни, аёлларсиз баркамол авлодни, жамият тараққийтини тасаввур қилиш қийин. Миллат ойдинларини ҳам аёллар вояга етказиб, халқ хизматиға йўллайди. Демак, мамлакатимиз ҳаётида аёлларнинг ролини янада кучайтириш — давр талаби.

Куни кеча Президентимиз томонидан ўтказилган видеоселектор йиғилишида белгилаб берилган муҳим вазифалардан сўнг хотин-қизларнинг илм олишлариға, билимларини оширишлариға катта имкониятлар эшиги очилиши табиий. Эндиликда Ўзбекистонда янги ўқув йилидан бошлаб магистратурада ўқиётган қизларнинг контракт пуллари тўлиқ бюджетдан қопланадиган бўлади. Хотин-қизлар ҳар йили ну-

ЭХТИРОМ

лаб-қувватлаш дастури қабул қилинади. Дастур доирасида пойтахтда асосан хотин-қизларни ўқитиш учун давлат-хусусий шерикчилик асосида тўқимачилик соҳасида алоҳида университет ташкил этилиши, жойларда унинг техникумлари очилиши кўзда тутилган. Айти пайтда аёлларимиз улуши паст бўлган аниқ фанлар, техника ва ҳуқуқшунослик йўналишидаги олий таълим муассасаларида хотин-қиз талабалар улуши қирқ фоизгача етказилиши кутилмоқда. Бунинг учун ҳар йили хотин-қизларнинг талаба бўлишиға квотанинг камида эллик фоизи аниқ фанлар, техника ва ҳуқуқшунослик йўналишлари учун мақсадли ажратилади. Бундан ташқари, янги ўқув йилидан бошлаб олий ўқув юртлири, техникум ва коллежларда ўқиётган қизларға таълим контрактларини тўлаш учун етти йил муддатға фоизсиз кредит бериш жорий қилинадиган бўлди.

Шунингдек, алимент тўловларини кафолатли таъминлаш бўйича янги тизим жорий этилиб, хусусий секторда ишлайдиган аёлларға «декрет пуллари» қисман давлат томонидан қопланиши режалаштирилмоқда. Эҳтиёмжанд ёлғиз аёллар фарзандлари учун давлат боғчалари тўловлари бюджетдан қопланади. Йирик ишлаб чиқариш корхоналари, тўқимачилик кластерлари ва кечки сменада аксарият аёллар ишлайдиган корхоналар боғча ташкил қилганда, улардаги тарбиячиларнинг иш ҳақи давлат томонидан тўлаб берилади. Минглаб аёлларнинг уй-жой, турмуш шароитини яхшилаш бўйича аниқ режалар белгилаб олинган, аниқса, диққатға сазовор. 2022 йилда ипотека кредитлари бўйича ажратиладиган субсидияларнинг камида қирқ фоизи хотин-қизларға йўналтирилади. Уй-жойға муҳтож хотин-қизларға ижара тўловлари учун беш юз минг сўмгача компенсация берилиши, ижтимоий уйлар билан таъминладиган уй-жойға муҳтож ёлғиз хотин-қизларнинг касб-хунарга ўргатилиши ҳам кўзда тутилган.

Байрамини муборак бўлсин, азиз аёллар!

БАҲОР, БИЗГА ЯШАШНИ ЎРГАТ!

ТҮЙҒУ

Ҳа, Баҳор келинчаги яна ўз сепини ёйди, 8 март — Халқаро хотин-қизлар байрами арафасидамиз. Шундай сурурбахш дамларда баркамол авлод тарбияси, жамият тараққийтида муҳим ўрин тутувчи хотин-қизлар бандлиги, таълим-тарбиясиға давлатимиз томонидан кўрсатилаётган юксак эътибор ва ғамхўрликдан кўнгил ёришади. Жумладан, уйғониш ва янгилаш фаслининг илк кунларида 2022—2026 йилларға мўлжалланган Хотин-қизлар таълимини қўллаб-қувватлаш дастури қабул қилинганда ўзига хос рамзий маъно бор. Дастурға кўра, янги ўқув йилидан бошлаб магистратурада ўқиётган қизларнинг контракт пуллари тўлиқ бюджетдан

қопланади ва ҳар бир вилоятда эҳтиёмжанд оила вакиллари, ота ёки онасини йўқотган 150 нафар қизнинг (жами 2,1 минг нафар) таълим контракт маҳаллий бюджетдан тўлаб берилади. Шунингдек, тадбиркор аёллар улушини ҳозирги 25 фоиздан 40 фоизгача етказиб бўйича ҳам 2022—2024 йиллар учун «Бизнес аёллар» дастури қабул қилинди. Бу каби ўзгаришлар, хотин-қизлар учун яратилаётган кенг имкониятлар барчамизни бирдек қувонтириши табиий, албатта. Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси, таниқли шоир ва адиб Қўчқор Норқобилнинг қуйидаги бадиаси ана шундай кечинмалар инъикосидир.

Табиат — мўъжиза! Яратганнинг буюк ижоди. Ана шу ижод ҳам айни бир фаслда гуллабди. Гузалликнинг энг тиниқ ва мукамал нуқтаси, фақат ҳиссиёт ва туйғуларға тил битадиган фасл бор:

Баҳор!
Нур, ёруғлик, гул, муҳаббат — неки нафислик ёритган туйғулар қудрати намён бўлади бунда.

Баҳорға тириклик рамзи деб қарашади. Қизик, инсон фарзандининг умри ҳам баҳор билан ўлчанади. Мен ўттиз баҳорини қарши олдим, мен умримнинг олтишинчи баҳорини кўраяман, дейишади.

Ҳеч ким эллик ё етмиш кузакни кўрдим, демайди. Ёз ёки қишни ҳам умрға менгзашни хуш кўрмаймиз. Нега? Улар ҳам фасллар-ку! Баҳорда ажиб бир

ҳикмат бор: очилиш, гуллаб-яшнаш ҳикмати!

Баҳор — тирик суврат, ҳаётнинг жонли ифодаси, табиат саҳнасида бизға тирикликдан сабоқ бергучи, кўзларимизни қулдириб, юрагимизға завқ бергучи абадий асар! Ҳа, Яратганнинг мукамал ижоди!

Сувнинг шилдираши — мусиқа!

Шамолнинг товуши — симфония!
Ёмғирлар шитири — соната!
Ердан отилиб чиққан майса — қаҳрамон!
Боғу тоғ, замин осмон — саҳна! Сиз эса, завқланинг, ўзингиз ҳам мана шу гўзалликнинг иштирокчиси бўлинг. Ахир, баҳорға етдингиз.

Ер юзи пайдо бўлгандан бери ҳамма нарса ўзгарди, лекин майсанинг ердан униб чиқиши ўзгармади, шу митти сиёқи ила ерни нақд ёриб чиқди. Бу сизға яшашни ўргатмайдими? Унинг қилдай илдизи заминға боғланиб турибди. Йўқ, агар дил кўзи билан қараб, қалбдан ҳис этсангиз, заминнинг ўзи мана шу қилдайгина илдизға боғланиб, осилиб турибди. Майсанинг қудрати шунда, баҳорнинг мўъжизаси шунда!

Замонлар эврилди, еру осмон талош бўлган даврлар чеврилди.

Лекин... Майса ўзгармади. Тоғлар емирлиди, чўллар тоғ, тоғлар боғ бўлди, майса ўзгармади. Бу орада одам боласи неча бор тусланди, турланди, буюк майса ўзгармади. У

ерни ёриб, тириклик ҳақида хабар беришдан чарчамади.

Одам ҳар куни ўзгаради. Бойчечак ўзгармайди. Даврон дамба-дам ўзгаради, бойчечак ўзгармайди. Қизғалдоқ ўзгармайди. Баҳор элчилари давру давронлар устидан тантана қилиб, яна ва яна бўй кўрсатаверади.

Табиат — жонли китоб. Биз ёзувчилар ундан кўчирамиз. Ҳаёт сабоғидан олинган хулосаларимиз билан ўз китобимизға нуқта қўямиз. Ва, яна ғурурланамиз: Мен — ижодкорман! Аслида бизни Яратганнинг мўъжизаси бўлган табиат чиройини очиб юборган баҳор ҳам завқлантиради. Баҳорсиз дунё санъати ва адабиётнинг парвози заминнинг ўзида қолиб кетарди. Баҳор юксакликка, Яратганға бошлагувчи қудрат тимсоли ҳамдир.

Дунёдаги баҳор ҳақидаги жамики шеърлар бир лаҳзагина унутилса, жаҳон адабиёти ва санъати ғариб ва мунгли аҳволға келиб қоларди.

Баҳор тирикликни севишни ўргатади. Тирикликни қадрлаган одамнинг

кўнглини борлиқ билан меҳр-муҳаббат риштаси боғлайди. Бу ришта одамларни ҳам бир-бири билан чамбарчас этади. Одамлар бир-бириға яхшиликлар тилайди; ришталар энди нурға, ниятға айланади. Нурли ният! Бу нур, бу ният ҳеч қачон узилмайди. Тоғлар узилиши, ер ёрилиши мумкин, лекин бу ният сира узилмайди.

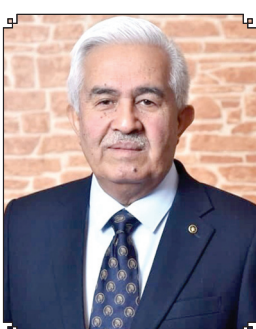
Қаранг, баҳор бизға тирикликни севишни ва қадрлашни ҳам ўргатади.

Баҳорни севамаган одамларнинг қалбидан-ю руҳида тирикликни қадрлаш туйғуси тўниб, музлаган бўлади. Бугун Ер кўррасида гумроҳлик чоҳида мудраган одамзот содир этаётган тўс-тўполон, урушларға боқиб, нахотки қалбимиз шунчалар зимистон тортган, нахотки борлиқ, қушу қумурсқалар, барча мавжудот ҳаёт қўшиғини айта бошлаган паллада биз тириклик қадриға етолмаямиз, деб қайғуга чўмаман.

**Ахир, биз одамимиз-ку!
Қаранглар, борлиқда баҳор!
Баҳор, бизға яшашни ўргат!**

Қўчқор НОРҚОБИЛ

Бугунги кунда дунёнинг машҳур музейларида Ўзбекистон ҳудудида яратилган кўплаб маданий мерос намуналари намойиш этилади. Ер юзида пайдо бўлган кўплаб динлар ва эътиқодларнинг қарор топишида, гуллаб-яшнашида бешик бўлиб келган ушбу маконда буддавийлик, эллинизм, Темурийлар тамаддуни — жаҳон илм-фанида эътироф этилган цивилизациялар шаклланиб ривож топган. Бу заминда Сополлитепа, Жарқўтон каби Ер юзидаги илк шаҳар намуналари пайдо бўлган. Эраимиздан анча минг йиллар аввал барпо этилган Қўйқирилганқалъа каби ўнлаб қадимий шаҳарларнинг харобалари бугун ҳам меъмор ва шаҳарсозларни ҳайратға солмоқда.

ТАРИХ — ҒУРУР МАНБАИ

Варахша, Далварзинтепа, Холчаён, Будрач, Кофирқалъа, Ахсикент, Ахчахан каби археологик ёдгорликлар ва меъморий обидалар қачонлардир аждодларимиз истиқомат қилган гуллаб-яшнаган шаҳарлар бўлган. Эски Термиз ҳудудида топилган кичик масжиддан тортиб Ўрта асрларда Ер юзида барпо этилган энг муҳташам Бибиохоним каби минглаб масжидларнинг қолдиқлари туристик манзилгина эмас, балки ислом оламининг Мотурудий, Етти пир, Бухорий ва Термизийлардек буюк аллома ва муҳаддислари яшаган муқаддас масканлар-

дир. Бухоро — Ер юзида кам учрайдиган, уч минг йиллик тарихида бирон марта манзилини ўзгартирмаган ноёб шаҳар. Ҳа, ўзбек халқининг ғурурланадиган жиҳатлари кўп. Аммо кўпчилигимиз бу каби жиҳатларға эътибор бермаймиз. Зеро, бугун замонавий уйлар ва бинолар барпо этар эканмиз, меросимиз ҳақида ҳам ўйлашимиз зарур, шаҳарларимиздаги маданий мерос объектлариға бўлган муносабатимизни қайта кўриб чиқишимиз керак.

МЕҲР УЛАШИЛГАН КУН

Мана, юртимизда баҳор айёми ҳам бошланди. Бундай паллада кўнгилларға меҳр инади. Хлеббушкина номдаги 22-сонли Меҳрибонлик уйида эса меҳрға ташна кўнгиллар яшайди. Ижод аҳли пойтахтимизнинг Сеул кўчасида жойлашган 24-уйға тез-тез бориб туришади.

Куни кеча Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси раиси, Ўзбекистон халқ шоири Сирожиддин Саййид, уюшма раиси ўринбосари Нодир Жонузоқ, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзолари Маъмура Зоҳидова, Шоди Отамурад ушбу гўшада бўлди.

— Биз сизларға Шароф Бошбеков, Хайриддин Султон, Эркин Аъзам сингари ижодкорларнинг китобларини совға сифатида олиб келдик, — дейди Сирожиддин Саййид. — Шу манзилу макондан Абдулла Қодирий, Ойбек, Ғафур Ғулом каби улуғ инсонлар чиққан. Мен уйлайманки, сизнинг сафингиздан ҳам катта ёзувчи-шоирлар чиқади.

Меҳмонлар бу ерда тарбияланаётган йигит-қизларға, маскан кутубхонасиға уюшма томонидан чоп этилган, турли номдаги 100 дона китоб, уюшма хўжалиғида етиштирилган асал совға қилди.

Ўқувчилар билан дилдан суҳбатлашилди. Шоирлар ўз шеърларидан, ўғил-қизлар устоз ижодкорлар ижодидан намуналар ўқиди. Фаол ўқувчиларға Сирожиддин Саййид ўзининг «Элдощларим, дилдошларим» китобига қўлхат ёзиб совға қилди.

Фозил ФАРҲОД,

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси раисининг матбуот котиби

МАКТАБ ВА ТЕАТР ҲАМКОРЛИГИ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Иқтидорли ёшларни саралаб олиш тизими ва академик лицейлар фаолиятини такомиллаштиришға қаратилган чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарорида кўзда тутилган вазифалар ижросини таъминлаш борасида Тошкент Молия институтининг академик лицейида тизимли ишлар йўлга қўйилмоқда.

Куни кеча лицей педагогик жамоаси ва иқтидорли ўқувчилар томонидан тайёрланган «Мумтоз адабиётимиз дарғалари» деб номланган маънавий-маърифий тадбир пойтахтдаги Абдор Хидоятлов номдаги драма театрида бўлиб ўтди. Саҳна ҳўлиқларини тайёрлашда лицей ўқувчилариға театр жамоаси яқиндан ёрдам кўрсатди. Театрлаштирилган тадбирға ўқувчилар билан бирға ота-оналар ҳам таклиф қилинди.

Тадбирда Алишер Навоий, Заҳриддин Муҳаммад Бобур, Нодира, Увайсий сингари мумтоз адабиётимиз намояндларининг адабий меросидан намуналар ўқилди, шоира Зулфия ҳаёти ва ижодиға бағишланган саҳна кўринишлари намойиш этилди.

Илмира НАБИЕВА,
академик лицей ўқитувчиси

НОМИНГ ЎЧСИН, УРУШ!

— Уруш деган палокатни, кўпинча, калтафаҳм сиёсатдонлар ўйлаб топади. Тўнкамижоз генераллар бошлайди. Жабрини эса беғуноҳлар тортади. Беғуноҳ аскар. Беғуноҳ ота. Беғуноҳ она. Беғуноҳ келин. Беғуноҳ гўдак...

— Урушда ғолиб ва бахтли подшоҳ, ғолиб ва бахтли қўшин, ғолиб ва бахтли давлат, ғолиб ва бахтли тузум бўлиши мумкин. Аммо, ғолиб ва бахтли одам бўлмайди. Негаки, уруш одамни одам ўлдиршиға мажбур қилади. Одам ўлдирган одам эса ҳеч қачон бахтли бўлмайди!

Ўткир ҲОШИМОВ,
Ўзбекистон халқ ёзувчиси

Ақлимни танибманки, фильмларни фақат ўзбекча “оҳангда” кўрганман. Бир пайтларда кичик экранли, сариқ рангли сандиқча – “Рекорд-412” телевизори Фармонқўрғон қишлоғимизнинг икки-уч хонадонидagina бор эди. Бизнинг хонадонимиз кўпболали бўлгани учун знам Ёдгор бахши амаким билан маслаҳатлашиб, телевизорни уйимизга олиб келишган. Хуллас, фильмларни, айниқса, ҳинд фильмларини ўзбек тилида кўриб улгайганмиз. Раж Капур ижросидаги Сундар, Вижантималя ижросидаги Радхани улуг актёрларимиз Обид Юнусов ва Римма Аҳмедованинг овозисиз тасаввур қила олмайман. Уларни бошқа овозда кўргим ҳам, эшитгим ҳам келмайди.

Касбдошларимиз томонидан “дубляж қироли” дея таърифланган Ҳамза Умаров, Лутфиҳоним Саримсоқова, Раззоқ Ҳамроев, Наримон Латипов, Шукур Бурҳонов, Рауф Болтаев, Аббос Бакиров, Наби Раҳимов, Тўлқин Тожиёв, Ёқуб Аҳмедов, Омон Абдуразақов каби актёрлар, Илёв Ёқубов, Софья Имонкулова, Собит Саидов сингари режиссёрларнинг хизмати туфайли юксак савиядаги ўзбек дубляж санъати юзага келган. Юртимизга бошқа мамлакатлардан келиб, ўзлари иштирок этган фильмларни кўриб, тинглаб ҳайратга тушган санъаткорларнинг

ҳақиқий дубляж асосида ўзбекчалаштириш учун қанчадан-қанча актёр жалб қилиниши керак бўлади. Бунда одатда, осон йўли тутилади: уч-тўртта, баъзида бир ёки иккита актёр таржима жараёнига жалб этилади, холос.

Айни пайтда тезкорликка берилиб, сон жиҳатдан ўсишга киришиб кетишдек иллат дубляж санъати ривожига ҳам тўсқинлик қилапти. Бугунги фильмлар, сериаллар таржимаси санъат эмас, саюати эслатади. Ахир, баъзи ҳолларда иккита одамнинг ўнлаб актёрлар ижросига овоз беришини нима деб аташ мум-

МУЛОҲАЗА

навбатда, давлат телеканаллари маъсулиятини ўз зиммасига олиши керак. Улар ўзларида намойиш этиладиган фильм ёки сериалнинг профессионал даражадаги дубляжга жиддий эътибор беришлари лозим. Агар экранда тилнинг бузилиши томошабин савиясига, ёшлар саводига таъсир этмасин, десак, маблагни рўқча қилмаслигимиз шарт. Ваҳоланки, телевидение экранни орқали намойиш этилаётган ҳар бир курсатув,

ДУБЛЯЖ – ЎЗБЕКЧА ГАПИРТИРИШ САНЪАТИ

этирофига кўп гувоҳ бўлганман. Таниқли рус актёри Евгений Леонов бебаҳо санъаткор Воҳид Қодировнинг ўз образларига берган овозини тинглаган экан, “Ахир, мен ўзбек тилида гапирман-ку, қойил”, дея ўзбек дубляж актёрларига миннатдорлик билдирган.

Ўтган асрнинг етмишинчи йилларида “Бирор актёрни ўз кўзим билан тарқиманман, жонли овозини эшитармиканман”, деган илнжда “Ўзбек-фильм” биниси эшиги олдида интизор бўлиб кутганларим ҳамон ёдимда. Ўзбек дубляж санъатига ўша йилларда қадам қўйдим. Бу даргоҳда юзлаб маҳоратли, ўз касби фидойиси, меҳрибон, заҳматқаш ижодкорлар фаолияти билан танишдим. Агар фильмлар юз фоиз юксак савияда ишланган дейдиган бўлса, дубляж усталари бу асарлар муваффақиятини икки юз фоизга кўтариб, томошабинга тақдим этишга эришган. Бу гаплар дубляжимиз тарихида тегишли, албатта.

Шу ўринда, ҳўш, ҳозирги дубляж ҳақида қандай фикрдасиз, деган савол туғилиши мумкин. Афсуски, бугунги дубляж ҳақида юқоридаги каби илиқ фикрларни айтолмайман. Муаммо, аввало, маблаг масаласи билан боғлиқ. Бадий фильмларни қўя турарлик, қатор сериалларни

кин. Томошабин учун роль ижро этаётган актёрларнинг фақат нима дейётганини тушунишнинг ўзи етарлими? Уларнинг овозларидаги туйғулар акси, эмоционал ҳолатларнинг аҳамияти йўқми? Ҳиссиётлар овозда ифодаланмас, томошабинда қандай ҳис-туйғу уйғота олади? Бу каби саволлар жуда кўп. Энг муҳими, катта меҳнат эвазига юзага келган бадий фильмни борича кўрсатиш учун дубляжнинг аҳамияти нақадар муҳимлигини тушуниб етишди.

Биз, катта авлод вакиллари кўлимиздан келганча дубляж санъатининг ўзига хослигини сақлаб қолишга ҳаракат қила-япмиз. Афсуски, бугунги тезкор давр, имкон борича кам маблаг сарфлаш йўлига ўтиш, рейтинг кетидан қувиш каби иллатлар дубляжнинг санъат сифатида сақланиб қолишига тўсқинлик қилмоқда. Айни пайтда фильмлар ва сериалларни ўзбекчалаштириш аксарият хусусий студиялар қўлида. Агар жиддий кузатадиган бўлсангиз, бундай таржималарнинг кўпи бадийликдан йироқ, ўзбек тили қонун-қоидаларига деярли жавоб бермайди. Ҳатто ўзбек сериалларининг аксариятида ҳам шевачиллик устун.

Назаримда, дубляжнинг санъат сифатида сақланиб қолиши учун, биринчи

тадбир, шоу, фильм ва сериаллардаги тил савияси истаган ёшдаги, айниқса, эндигина шаклланаётган фарзандларимизга таъсир этади. Бу борада устозлар билан бир қаторда ёрдамга шай турган, интеллекти замон талабларига мос, меҳнатқаш, бетакор овозга эга ёшларимиз талайгина. Фақат уларни қўллаб-қувватлаш, шароит яратиш керак. Дубляж актёри иш, ижод жараёнида шаклланади. Дубляж режиссёрлари ҳақида ҳам шу гапни айтиш мумкин. Сунъий равишда ҳаммасини бирданга зўр қилиб бўлмайди. Янги ҳаёт, янгилиниш даврида шундай ҳолатлар бўлиши табиий. Бугун режиссёрларимизнинг тажрибаси етарли даражада. Дубляж актёрлиги қонид бор ёшларни танлай билишяпти, уларни ишлатишяпти. Илгари битта фильмни уч ойда эфирга беришарди. Ҳозир бу жараён атиги ўн кунда якунланаёпти. Лекин профессионализмдан чекиналаётгани йўқ.

Ўзига хос чинакам дубляж усталари экранларимизни забт этишига ишонаман.

Боир ХОЛМИРЗАЕВ,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист

БАҲОР БИЛАН БИРГА ЯШАЙДИ

Баҳорнинг дастлабки кунларида таниқли раққоса, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист, “Баҳор” ансамблининг раҳбари Зиёда МАДРАҲИМОВА билан суҳбатлашдик.

– Жаҳонга машҳур “Баҳор” рақс ансамбли ҳақидаги суҳбатимиз баҳор фаслининг тароватли кунларида ўтаётганида ҳам ҳикмат бор, – дея сўз бошлади устоз санъаткор. – Чунки бу фасл дарахлар оппоқ гулларга бурканиб, қир-адирлар яшилликка ўраниб, қишдан чиққан одамларга яхши кайфият ва илҳом бағишлайдиган гўзал манзара кашф этади. Муқаррама Турғунбоева номидagi “Баҳор” давлат рақс ансамбли айнан шу фаслни ўзида намоев қилган.

– Сиз Муқаррама опанинг шу ансамблда фаолият юритган энг муносиб шогирдларидан бирисиз. Опанинсон ва санъаткор сифатида жуда яхши биласиз...

– Ўзбек рақси маликаси Муқаррама Турғунбоевага шогирд бўлиб “Баҳор” ансамблида ижод қилганим – менинг бахтим ва омадим. Чунки устоз барча шогирдларига нафақат рақс санъатининг нозик сирларини ўргатарди, балки вақти келганда она ўрнида, ҳаётда ўз йўлимизни топишимизда ёрдам берарди. Ҳаммамиз устозни севиб “Опа” деб мурожаат қилардик. Биз одамдан нафақат саҳна маданиятини, балки одамлар орасида ўзини тутишни, муомалани, кийиниш одобини, катталарга ҳурматни ўрганганимиз. Худди бир оиланинг фарзандларидек эдик.

Ўздан ортиқ давлатларда миллий рақс санъатимизни намойиш этиб, юксак мукофотлар олқишларга сазовор бўлган “Баҳор”га опадан сўнг Кундуз Мирқаримова, Равшаной Шарипова, Маъмура Эргашева каби таниқли санъаткорлар раҳбарлик қилишди.

Бироқ маълум муддат келиб ансамбль ҳаётида танаффус бошланди. Биз, эски “Баҳор”чилар ҳаммамиз бу ҳолатдан

ниҳоятда ташвишга тушдик. “Баҳор”ни соғиндик, кўмсадик. Ҳатто опа олдида ўзимизни бир қадар айбдор ҳис қилдик. 2020 йил 4 февраль бизга узоқ кутилган, ниҳоятда ёқимли совғани тақдим этди. Шу кун Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг “Баҳор” рақс ансамблини қайта тиклаш кўзда тутилган “Миллий рақс санъатини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори қабул қилинди. Бутун халқимиз, санъат мухлислари ва биз “Баҳор”чилар ушбу қарорни катта хурсандлик билан қарши олдик.

– Бугун сиз раҳбарлик қилаётган ансамблда ижодий аъёналарни давом эттириш билан бирга, қандай янгиликлар устида иш олиб боряпсизлар?

– Янги тартибдаги ансамбли қайтадан ташкил қилиш қийин кечди. Чунки ташкилий жараён пандемия даврига тўғри келди. Кадрлар танлови йўналишлар бўйича онлайн тарзда ўтди. Дастлаб юртимизда рақс ва мусиқа ўқув юртлари билан онлайн танлов ўтказдик. Яъни даъвогарлар уйдан туриб роликлар орқали маҳоратини намойиш этди. Шу тарзда етмишдан ортиқ ариза қабул қилинди.

Асосий танлов 2021 йил 23 сентябрда Тошкент шаҳрида бўлиб ўтди. Унда биз 16 нафар раққосани танлаб олдик. Бир ярим йил давомида ансамблга янги қизлар келиб қўшилди. Бугунги кунда ансамблимизда ўттиз нафар раққоса ижод қилапти. Бутун жамоамиз билан илк концертни орзиқиб кутдик. Ва ниҳоят, 2021 йил 14 декабрь куни Алишер Навоий номидаги давлат академик катта театрда янги ташкил этилган М.Турғунбоева номидаги “Баҳор” ансамблининг илк концерт дастури мухлисларга тақдим этилди. Очиғи, концерт биз кутгандан ҳам кўпроқ олқишларга сазовор бўлди. Дастлабки ютуқ бизга қанот бағишлади. Навбатда Фарғона водийсида бўлиб, опа тутилган жойларда концерт беришни режалаштирганмиз. Шунингдек, устоз яратган рақсларни тиклашни бурчимиз, деб биламиз. Қолаверса, Муқаррама опа яратган мактабга асосланиб, янги-янги рақслар саҳналаштиришни ният қилганмиз. Асосий вазифамиз жаҳон саҳналарида ўзбек рақсларини аввалгидек юксак даражада намойиш этишдир.

Опа бир гапни кўп айтарди: “Мен бўлмасам ҳам “Баҳор” ансамбли бўлади”. Дарҳақиқат, баҳор фасли бор экан, “Баҳор” ансамбли келажак авлодларга хизмат қилишда давом этади. Устоз санъаткор Муқаррама Турғунбоеванинг номи “Баҳор” билан бирга яшайди.

Гулчехра УМАРОВА суҳбатлашди.

ЭСТРАДА ЮЛДУЗИНИНГ ПАРВОЗИ

Анна Герман! Ўтган асрнинг олтишинчи-саксонинчи йиллари оралиғида жаҳон эстрада санъатининг порлоқ юлдузига айланган бу номни ким ҳам эшитмаган, жозибали нафасидан сеҳрланмаган, ҳатто фариштадай чиройига маҳлиё бўлмаган дейсиз?!

хотирлаётганимиз учун миннатдорлигини изҳор қилдик.

Дарвоқе, айни пайтда Урганч шаҳрида маҳаллий тадбиркорлардан бирининг ҳиммати билан Анна Герман ҳаёти ва ижодига бағишланган музей қад кўтармоқда.

Ҳа, миллати немис бўлса-да, Хоразмда туғилган эстрада хонандаси Анна Германнинг номи бугун юртимизда яхши хотира билан эсланади.

Камина Анна Герман билан 1978 йил августда Ленинградда учрашганман. Бу аслида 4-5 дақиқалик мулоқот эди. Шундай бўлса-да, хотирамда муҳрланиб қолган... Ўша кезлари туризм бўйича Хоразм вилояти кенгашига раҳбарлик қилаётган дўстим Кўзи Матёкубов мени хузурига чорлаб, бир гуруҳ ўқитувчиларга етакчи сифатида Ленинград шаҳрига бориб келиш таклифини айтди. Нева бўйидаги афсонавий шаҳарга уюштирган саёхатимиз кўз очиб юмгунча ўтди-кетди. Белгиланган муддатнинг охириги куни шаҳар кўчаларидан бирида “Анна Герман концерти” деган эълонга кўзим тушиб қолди.

Аннанинг Ленинграддаги концертига киришга қарор қилдим. Ҳамроҳларимни ҳам концертга таклиф қилдим. Чипта олиш ҳам осон бўлмади. “Ўрин йўқ” дейишди.

– Анна Ўзбекистонда туғилган. Бизнинг Урганч шаҳарда. Унга тақдим қилиш учун бир кучоқ гулдаста олиб келганмиз, илтимос, киришга ёрдам беринг!

Хуллас, ёлвора-ёлвора залга киришга розилик олдик. Зал томошабинлар би-

лан тўлган. Концерт аллақачон бошланиб кетган. Анна берилиб куйлар, мухлислар роҳат оғушида жимгина ўтириб, жон қулоғи билан кўшиқларни тинглашар, ижро тугаши билан зални гулдурас қарсақлар босиб кетарди.

Камина саҳнага чиқиш ниятида эдим.

Галдаги кўшиқ тугаши билан камина ҳамроҳларим кўлидаги гулдасталарни олиб, саҳна томон оқимлай бошладим. Менинг бир кучоқ гулдаста кўтариб бораётганимни кўриб конференсье навбатдаги кўшиқни эълон қилишга тараддулланганча саҳна олдида юрди. Афтидан, у гулларни мендан олиб Аннага узатиш илнжиди эди. Камина эса тўппа-тўғри саҳнага чиқадиган зинапоё томон йўналдим, дангал саҳнага чиқдим-да, Анна томонга интилдим. У этаклари полда ёйилиб ётган, узун оппоқ либосда оқушдек яшнаб турарди. Мен, бир томони, қаттиқ ҳаяжонда эдим, бунинг устига хонанданинг бўйи мендан хиёл баланд эди, оғзимни қулоғи томон чўздим. “Мени ўпмоқчи”, деб ўйлади, шекилли, жилмайганча бошини эгди. Бу унутилмас лаҳзалар гўё эртақдагидек кечаётган, залдагилар нима бўлаётганидан ҳайратда эди. Анна қулоғини яқин тутгач, ниҳоят сўз қотдим:

– Анна, тўрт-беш йилгит бўлиб Урганч шаҳридан келдик! – дедим ҳаяжондан титраб. – Урганчдан! Ёдингиздами бу шаҳар?

Ана ўшанда мен кутган муъжиза рўй берди, залдагилар саҳнада нима бўлаётганидан ҳайратда эди.

– Вой, ростданми?! Наҳотки, Урганчдан келган бўлсангиз? – дея кутилмаганда беҳад яйраб кетди Анна. Кейин “Нега Урганч ёдимда бўлмас экан!” деди-ю, ўзи эгилганча мени шахд билан ўпди. Гул-

дастани тақдим қилдим, томошабинлар эса хануз лол эди.

Анна кўлимдан ушлади-ю, мени саҳна олдида бошлади. Шодлигини микрофонда барчага ҳаяжон билан баён қилди:

– Азиз дўстлар! – деди у томошабинларга очик чеҳра билан юзланиб, гул-гул чарақлаганча. – Мен Ўзбекистоннинг Урганч деган шаҳрида туғилганман. Бу шаҳар Хоразм деган вилоятда, Амударёнинг соҳилига яқин жойлашган. Бу йилгит мен туғилган ўша шаҳардан, бир гуруҳ бўлиб концертимга келишибди. Урганч болалигим кечган шаҳар!

Залда гулдурас қарсақлар янграб кетди. Санокли дақиқаларда кечаётган унутилмас онлар эди бу. Анна менга шу ернинг ўзидаёқ: “Эртага “Октябрь” меҳмонхонасига келинглар, мен шу ерда турибман, суҳбатлашамиз, – деди аста шивирлаб. – Айтиб қўяман, киритишадим!”

– Афсус, биз эрта эрталаб жўнаб кетаяпмиз. Афишани бугун тасодифан кўриб қолиб, концертингизга келдик, – дедим узримизни айтиб.

– Афсус, – деди Анна ва мухлислар томонга юз бурди ва навбатдаги кўшиқни ўзи эълон қилди:

– Мен навбатдаги ижро этадиган кўшиқларимни концертимда қатнашаётган ҳамшаҳарларимга бағишлайман!

Яна қарсақ гулдади. Бир лаҳзада зални машҳур Анна Германнинг сеҳрли овози тутиб кетди.

Унутилмас концертдан мамнун бўлиб чиқдик...

Урганч – жаҳонга машҳур эстрада санъати юлдузи Анна Герман таваллуд топган шаҳар эканидан биз ҳам бахтиёр эдик.

Ошиқ ЭРКИН,
шоир,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими

МУЗЕЙ — БЕБАҲО ХАЗИНА

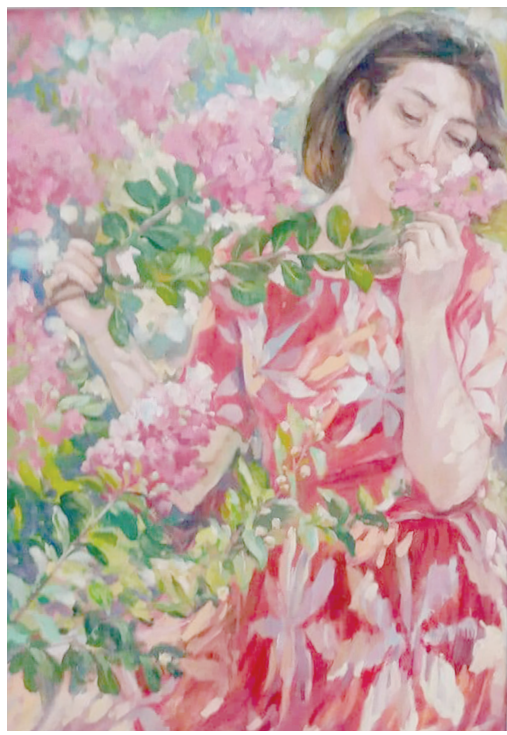
Юртимизнинг ҳар қарич ери бебаҳо. Унинг гўзал табияти, мусаффо ҳавоси ҳар қандай кишини ўзига мафтун этади. Ана шундай табият бойликларини намойиш қилишда Ўзбекистон давлат табиат музейи алоҳида ўрин тутди.

Музейга ҳар йили минглаб томошабинлар ташриф буюради. Шу билан бир қаторда аҳоли ўртасида экология ва атроф муҳит муҳофазасини тарғиб қилиш, мактаб ўқувчилари, олий таълим муассасалари талабаларини табиатшунослик, қишлоқ ҳўжалиги ҳамда экология соҳаларидаги билимларини чуқурлаштириш, жумладан, ўлка табиатини ўрганиш, инсонларда табиатга меҳр ўйотиш ва уларни асраб-авайлашни тарғиб қилишда Ўзбекистон давлат табиат музейи алоҳида ўрин тутди.

Ушбу вазифалар музей ичида мавсумий экспедициялар ташкил этиш ва музейдан ташқарида кенг илмий-маърифий ишларни олиб бориш йўли билан амалга оширилади. Музей экспозиция заллари турли хил мавзуларда ташкил этилган бўлиб, келувчиларни ўзига жалб қилмасдан қолмайди. Биология, палеонтология, энтомология каби заллардан ўрин олган ҳар бир экспонат кўпчиликда қизиқши уйғотиши табиий. Айниқса, музейнинг зоология бўлимидан ўрин олган ҳайвонат дунёсига тегишли экспонатлар музейга келаятган ҳар бир инсонда қизиқши уйғотиши табиий.

Муниса ШУКУРОВА,
Умид УРМОНОВА,
Ўзбекистон давлат табиат музейи мутахассислари

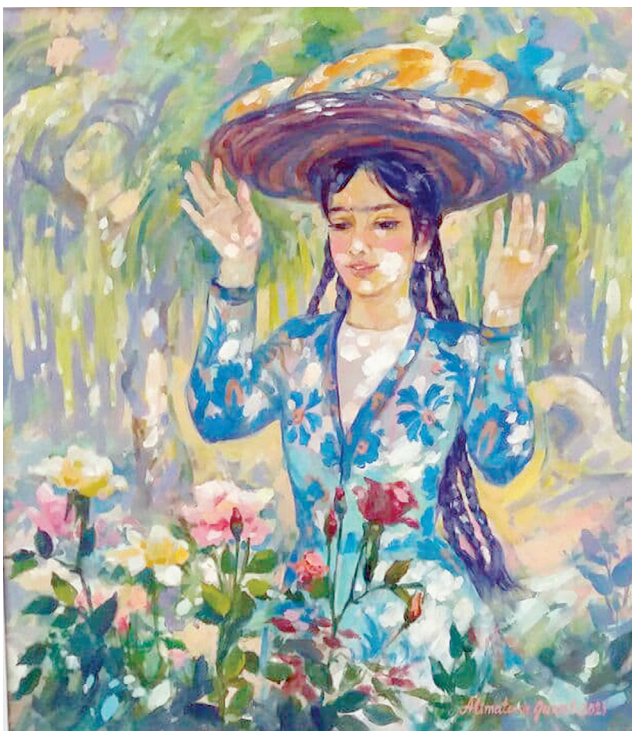

Gulal Alimatova. "Ez ifori". 2021.

Marina Pak. "Yasmin va atirguullar". 2016.

Gulal Alimatova. "Savat kutargan kiz". 2021.

Svetlana Shin. "Xumson tepaliklari". 2020.

Рустам МУСУРМОН, Қорақалпоғистон халқ шоири

БОЖХОНАЧИ ҚИЗ

Ушбу шеър Ватан ҳимояси учун хизмат қилган барча опа-сингилларимизга, шунингдек Давлат Божхона институтининг 4-босқич талабаси Нодира Бахтиёровага бағишланади.

Кун буйи посбондир бамисли қуёш,
Тун буйи юлдуздек кичрик қоқмас кўз.
Юртнинг кўзига гард кўндирмайди қош —
Давлатни асрайди божхоначи қиз.

Ой каби нур сочиб туради постда,
Ярқираб порлайди елкада юлдуз.
Жасорати шеърдир, мардлиги дoston,
Дилбар ва довиорак божхоначи қиз.

Чегара, аэропорт, вокзалда хушёр,
Халқимиз мулкини қўлар ҳимоя.
Божхоначи қизлар қақон дастийёр,
Элга панох бўлар, миллатга соя.

Доим назоратда импорт, экспорт,
Ғарзли савдога йўл қўймас ҳаргиз.
Текширилар вагон, юкхона ва борт,
Поклик фаршаси божхоначи қиз.

Гоҳо ёмғир ёғар, гоҳо ёғар қор,
Аёзда биллудек ялтирайди муз.
Яшнаб тураверар сулув навбахор —
Қордаги лолалар божхоначи қиз.

Гоҳида душманлар учрайди айёр,
Тиш-тирноғи билан келар юзма-юз.
Юрт учун ҳамиша курашга тайёр
Йулбарсиз, арслонсиз, божхоначи қиз.

Ўлжасин чангалда тутган овчи қуш
Тулкининг ортидан қувиб топар из.
Мумкин эмас сизни айланиб ўтиш,
Бургутсиз, лочинсиз, божхоначи қиз.

Дарвоза олдида сизни қалғитиб,
Ўвузлик қилолмас бирор ялмоғиз.
Дарҳол қайирасиз қўлидан тутиб,
Пайини қирқасиз, божхоначи қиз.

Ортингизда Ватан, бепоев ўлка,
Мустақкам қўрғонсиз, чегарачисиз.
Сиз йигитлар билан елкама-елка
Қиличсиз, қалқонсиз, божхоначи қиз.

Юрт байроғин ўпиб, қилган қасамд,
Тумарисдан мерос ватанпарвар сўз.
Соҳибқирон Амир Темурдан зурбд,
Мардлар эгачиси божхоначи қиз.

Жамолди олдида ой нури хира
Навниҳолга Бибиҳонимлар илди.
Истеъдодли ёшлар ичра Нодира,
Замона бонуси божхоначи қиз.

Бировга опасиз, бировга сингил,
Доим севимлисиз, хунда ёлғиз.
Эшиқда байроқдек ҳилпиратган гул —
Халқнинг она қизи божхоначи қиз.

Эгнингизга яшил мундир ярашган,
Сув буйига чопиб чиққандек ялғиз.
Ҳамма сизга ҳавас билан қарашган
Жуда чиройлисиз, божхоначи қиз.

Йигитлар лол боқар қоматингизга,
Қошингизга келиб мардлар чўқар тиз.
Ватан тин беради хизматингизга,
Овмин, бахтли бўлинг, божхоначи қиз!

БИЛДИРИШ

2022 йил 11 март куни соат 14:00 да Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси Драма-тургия кенгашининг 2021 йил фалояти якунларига бағишланган ҳисобот йиғилиши бўлади.
Ёзувчилар, шоирлар, адабиётшунослар, ёш ижодкорлар ва барча қизиққанлар таклиф этилади.

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси жамоаси уюшма аъзоси, ёзувчи ва публицист **Ёқубжон ХўЖАМБЕРДИЕВ**нинг вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзолари ва яқинларига ҳамдардлик билдиради.

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси жамоаси уюшма аъзоси, шоир Фахриёр (Фахриддин Низомов)га умр йўлдоши **Маҳбуба ИБРОҲИМОВА**нинг вафоти муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

ЎЗБЕКИСТОН БАДИИЙ АКАДЕМИЯСИ ФАОЛИЯТИДАН

Аёл, баҳор ва қуёш. Бу учликда беқиёс уйғунлик мавжуд. Баҳор фасли нафақат байрамларга бой, балки унинг ҳар бир куни байрамдир. Бадий академиянинг кўргазмалар залида ўтаётган мамлакатимизнинг аёл рассомлари ижоди кўргазмаси фикримизга бир далилдир. "Баҳор вернисаж" деб номланган экспозициядан таниқли ҳамда ёш рассомларнинг рангтасвир, графика ва амалий санъат йўналишидаги эллиқдан ортиқ асарлари ўрин олган. Гузал Алиматованинг "Лолазор, лола сайли", Лиана Альмяшеванинг "Қорақалпоқ қизлари", "Бибихоним", Татьяна Лининг "Куз" туркуми, Дилбар Саидвалиеванинг "Анталиа, Ям-Лиман манзаралари", Светлана Шиннинг "Хумсон тепаликлари", Оксана Залевскаянинг "Сирли бо" каби асарларида муаллифларнинг табиатга муҳаббати,

тасавурлари талқини, макон ва замон мушоҳадаси ҳар бир чизгида сезилиб туради.

Искра Шиннинг "Қизғалдоқлар", Виктория Трошинанинг "Атиргул ва настарин", Марина Пакнинг "Момақаймоқ гуллари" сингари асарларда турфа гуллардан тузилган композициялар томошабинларни

АЁЛ ҚАЛБИ НУРЛАНИШЛАРИ

оҳанрабодек ўзига тартади. Ёш рассомлардан Барно Сайфуллаеванинг "Гулдаста", Гулноз Жалолованинг "Ойна олдидаги гуллар" каби асарлари санъат мухлисларига байрам тўхфаси бўлди. Гулнора Раҳмонованинг "Ўзбекистон халқ артисти, раққоса Рушана Султонова" ва

"Ўзбекистон халқ шоираси Ҳалима Худойбердиева" сингари портретларида қаҳрамонларнинг руҳий олами ранглар, чизиқлар ва ҳолатлар уйғунлигида маҳорат билан очиб берилган. Марина Пронина ва Татьяна Фадеваннинг қора қаламда чизилган композицияларида чуқур мазмун ифода этилган. Амалий санъат усталари Назира Кўзиева, Людмила Несторович, Римма Газалиеванинг мрамор, лой ва шамотдан ясалган ишлари ғаройиб шакл-шамойили билан томошабинларга қувонч улашади.

Аёл рассомлар том маънода табиат шайдоси, қуйчиси. Улар тасвирлаган манзараларда турли-туман гуллар таровати ўзгача, ранглар эса рақсга тўшаётгандек... Аёллар асарларида илгариги сокинлик ўрнини ёруғлик тўлдириб бораётганини, борлиқнинг софлигини туясиз, табиатнинг байрамона тантанасини кузатасиз.

Сарвара ҚОСИМОВА

НОШИРНИНГ ЁН ДАФТАРИДАН

Салкам ўттиз йиллик ноширман. Бу даврда кўплаб китобларнинг дунё юзини кўришида иштирок этдим, нашрига бош-қош бўлдим.

Ҳар бир касбнинг ўзига хос жиҳатлари бўлади. Лекин янги китоб чиқиши нафақат муаллиф учун, шунингдек, муҳаррир-ношир учун ҳам катта байрам: қўлғизмани нашрга тайёрлаш жараёнидаги машаққатлар, ҳижжалаб ўқиш, корректурадаги савол-жавоблар, формат, муқова тайёрлаши, рассом билан ҳамкорлик, қоғоз танлаш, цехга қатнаш каби югур-югурлар, чарчоқлар бир зумда чиқиб кетади.

Устозлар: қўлғизма нашриётнинг бу зшигидан кириб келиб, у зшигидан китоб бўлиб чиқиб кетгунча қириқта қўлдан ўтади, дейишарди. Яъни шунча касб-ҳунар эгасининг назаридан ўтади.

Назидимда, қўлғизмага меҳрини, кўз нурини, қалб қўрини бериб, ўз боласидай папа-лаб, эҳтиётлаб, тузатиб, керак бўлса қўшиб-тўлдириб кўркем китоб тайёрлаш осон иш эмас. Ношир нафақат кўзи ўткир, қувваи-ҳофизаси кучли бўлиши, балки қўлғизмани авайлаб, меҳр билан ёндошмоғи лозим. Ана шунда китобдан унинг ўзи ҳам, муаллиф ҳам, асосийси, ўқувчилар завқ олади. Шунданми, китоб ўқиётган одамни яхши кўраман, қўлида китоб бор кишини танимасам ҳам югуриб бориб сўрагим келади. Китоб ёзмадим, китоб ҳақида ёздим. Агар шу масала тадқиқ қилинса, энг кўп ёзган ҳам, гапирган ҳам ўзим бўлиб чиқсам керак...

"Тушиб кетган" қўлғизма ёки китоб одамни ёшартиради

Бир муаллиф яхшигина қўлғизма жўнатган экан. Маъқул келиб тайёрлади ва чоп этиш учун босма-хонага тушириб юборгандик. Қанча вақт ўтди, билмайман, ўша муаллифнинг ўғли келиб қолди.

— Отам сал бетобланиб ётиб қолди. Қўлғизмам нима бўлдикин, деб мени хабар олгани юборганди, — деди кўзлари жовдираб.

— Э, бўлди, уни тушириб юбордик, — дедим гапни қисқа қилиб.

Ўғил бошқа бирор нарса дейишга ботинмадими, "раҳмат, раҳмат" деб кетди... Лекин орадан бир соатлар ўтиб ховлиқиб қайтиб келди.

Бироз энсам қотгандек қараб турганимни кўриб, шоша-пиша изоҳ берди:

— Отамга тушиб кетибди десам, хафа бўлди. "Нега тушиб кетади, қаерга тушиб кетади", деб касал одам безовта бўлаяпти. Шунга, қаерга тушиб кетганини билгани келдим, — дейди қалтираб.

Ўзимни кулгидан тийиб тушунтирдим: — Адангиз хавотир олмасин. Қўлғизма маъқул. Чоп этишга босмахонага топширдик. Худо хоҳласа, яқинда китоб бўлиб чиқади...

Ўғил бечора қўлғизма қаерга "тушиб кетгани" ни тушунгач, хурсанд бўлиб чопиб кетди. Сал ўтмай китоб чиқди. Ўғлига телефон қилиб отасининг аҳвол-лини сўрадим.

— Сал тузуклар, лекин ётибдилар.

Мен ҳазил қилдим:

— Ия, чатақ-ку. Китобнинг биринчи нусхаси (нишона нусхаси десам аниқ тушунмас эди) босмахонада чоп этилиб бизга чиқди. Унга муаллиф қўл қўймаса, қолгани чоп этилмайди. Энди нима қиламиз ё тўхтатиб қўяйликми?

Ўғил бечора яна ховлиқиб қолди. Телефонни қўлига олиб, отасига нималарнидир шошиб тушунтира кетди. Мен кутиб турдим. Сал ўтиб, ўғли жавоб қилди:

— Боя дўхтир қимирламанг деб кетганди. Шунга эртага ўзлари борарканлар...

Мен сир бой бермай, паспортини олиб келинлар, деб тайинладим.

Эртасига ўғил отасини етаклаб келиб қолди. Ота костюм-шимда, галстук таққан, хуллас, башанг кийинган. Қўлида паспорт.

Вазиятга жиддий тус бериб, ходимларга: "Паспортни муаллифлар дафтарида расмийлаштириб

қўйинлар", дедим. Сал ўтиб тўртта дона китобнинг сигнал нусхасини бердим. Мункайиб кириб келган чол, назаримда, шамол тиниб, дарахтнинг қадди тиклангандай, рангига ранг кириб, китобни қўлга олиб варақлай бошлади...

Шундан кейин, ишонасизми, оқсоқол тузалиб, қиличдек бўлиб кетди. Китобнинг қудратини шунда яна бир ҳис қилдим.

Ёшидан олдин ўқиш керак

Бир кекса муаллиф ховлиқиб келиб қолди. — Шу десанг, тушимга Навоий кирибди. Мендан сал хафамиш... Ҳа, десам, нега мен ҳақимда ёзмайсан деяртилар. Шунга келдим. Тезда ёзиб келсам, чиқарасанми?

— Бу йил иложи йўқ. Мана, яқинда Исажон Султон Навоий ҳақида янги роман ёзди. Ҳозир ҳамма шуни ўқияпти. Бир-икки йил бу китоб қўлма-қўл бўлади, — дедим билса ҳазил, билмаса чин қабилида.

— Ия, шунақами?! Қизиқ экан-да шу болаям. Келиб-келиб мен ёзаман деганда ёзадими?

КИТОБ ВА КИТОБХОН

— У сизнинг тушингизга Навоий киришини билмаганда...

Ноширчилик йўлларида

Бир муаллиф навбатдаги китобини чоп эттириш мақсадида келиб қолди. Мен ҳали унинг олдинги китобидан "остатка" борлигини айтиб, шу тугасин аввал, дедим. Муаллифнинг ранги ўчиб:

— Ия, қани менинг ўқувчиларим, — деди жаҳл билан.

— Билмадим, мен сизнинг ўқувчиларингизни танимайман, — деб кузатиб юбордим.

***

Китобнинг бозори тез бўлса савдо вакиллари "қаттиқ ишладик-да", деб қўйишади. Агар китоб бозори юришмаса, нашриётни айблашади.

КИТОБ ҲАҚИДА

Тараққиётнинг умумий қўламинида ҳар бир халқнинг ўрни ўша халқ ўқиётган китобларнинг умумий сони билан белгиланади.

Мен шаҳар ҳақида унда мавжуд китоб дўконларига қараб хулоса чиқараман.

Китобнинг ўз тақдирини бор.

Эдуард ЛАБУЛЕ

Антон РУБНШТЕЙН

Мавр ТЕРЕНЦИАН

Аҳрор АҲМЕДОВ,
"Шарқ" НМАК бош муҳаррири,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист

Китоб ўқувчини яратиши керак.

Карл ЧАПЕК
Китоблар вақт тўлқинларида кезиб, ўзининг қим-матбаҳо юкни авлоддан-авлодга ташиб ўтаётган тафаккур кемаларида.

Фрэнсис БЭКОН
Китоб сифати ўқувчидан ҳам муайян сифатларни талаб этади.

Леонид ЛЕОНИДОВ
Яхши китоблар юксак тоғларга ўхшайди.

Оноре де БАЛЬЗАК

O'zbekiston adabiyoti va san'ati

Манзилимиз: Тошкент - 100083, Матбуотчилар кўчаси, 32.
Электрон почта манзили: uzas.gzt@mail.ru

Муассис:
ЎЗБЕКИСТОН
ЁЗУВЧИЛАР УЮШМАСИ

Ҳамкоримиз:

Бош
муҳаррир

Салим
АШУР

Тахриратга келган қўлғизмалар таҳлил этилмайди ва муаллифларга қайтарилмайди. Муаллифлар фикри тахрират нуктаи назаридан фарқлиниши мумкин.

Масъул котиб: Асрор СУЛАЙМОНОВ
Навбатчи муҳаррир: Ҳумоюн АКБАРОВ
Саҳифаловчи: Нигора ТОШЕВА

Газета 2014 йил 26 ноябрда Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Аxbорот ва оммавий коммуникациялар агентлигида томонидан 0283 рақам билан рўйхатга олинган.
Адади - 1141. Буюртма Г - 244.
Ҳажми - 3 босма табоқ, А - 2.
Нашр кўрсаткичи - 222.
Ташкилотлар учун - 223. 1 2 3 4 5 6

«Шарқ»
нашриёт-матбаа
акциядорлик компанияси
босмахонаси.

Босмахона манзили:
Буюк Турон кўчаси,
41-уй.

Босишга топшириш вақти - 21.00.
Босишга топширилди - 21.35.

ЖУМА КУНЛАРИ
ЧИҚАДИ

Сотувда нархи эркин.

